

A BUKARESTI TESTVÉRINTÉZMÉNY LÁTOGATÁSA A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZETBEN

A Magyar Művelődési Intézet igazgatója, Beke Pál a tavalyi évben – egy időben azzal, hogy az Intézet honlapja román anyanyelvűek számára is elérhetővé vált – megkereső levélben kezdeményezte a szakmai kapcsolatfelvételt bukaresti testvérintézményünkkel a Román Kulturális és Vallásügyi Minisztériumban. Hosszas hallgatás után – mint annak okát megtudtuk, az ottani Minisztérium új épületbe költözött, s levelünk elkallódott – 2004-ben, az újra szorgalmazott meghívást elfogadta a Nemzeti Román Kulturális és Hagyományos Kultúrát Őrző és Felnőttnevelési Intézet igazgató asszonya. Az intézet rövidített neve CNCP.

Oana Gabriella Petrica igazgató asszony valamint **Elena Gavrilutiu** az intézmény Könyvtár és Video Dokumentumtárának osztályvezetője, **Corina Mihaescu** a Kutatási Osztály vezetője április 27–30. között volt intézményünk vendége. A bukaresti testvérintézmény képviselőit elkísérték **Groszu Magdolna**, a Román Kulturális és Vallásügyi Minisztérium Európai Integrációs Intézet igazgató helyettese, valamint annak főtanácsosa, **Csортán Ferenc** úr, továbbá a minisztérium Felnőttnevelési Osztályának vezetője **Feczkó Maria**.

A delegációt – megérkezésüket követően, a Magyar Művelődési Intézetben – vezető munkatársai körében fogadta Beke Pál. Az egész délelőttön át tartó megbeszélés első részében a Magyar Művelődési Intézet igazgatója ismertette a kapcsolatfelvétel célját és lehetőségeit, valamint tájékoztatást adott az eddig létrejött szlovén, lengyel, cseh, francia, olasz partnerkapcsolatok eredményeiről. A vendéglátó intézmény vezetőjének személyes szakmai hangvételét nagyra értékelték a romániai küldöttség tagjai, s ettől fogékonyra váltak arra, hogy a magyar, illetve román közművelődés múltbeli és jelenlegi struktúráját, intézmény típusait és működési rendszerét, egy kritikai összehasonlító, szóbeli elemzés alapján mutassák be egymásnak.

Mint megtudtuk vendégeink nagy része mostani magyarországi látogatása során lépte át először nyugat felé országának határát, vagyis többen közülük most járhattak először külföldön. Mint azt Oana Gabriella Petrica igazgató asszony többször is kifejtette, ettől a kapcsolatfelvételtől remélik a jövőben a nemzetközi kitekintés lehetőségét.

A tárgyalások során mindkét fél hangsúlyozta, hogy szükséges egy olyan egyezményes nemzetközi „szakszótár” közös megalkotása, melynek használata megkönnyíti az egységes szakmai, elméleti-gyakorlati párbeszéd kialakítását az európai nemzetek között.

A romániai delegáció vezetője ismertette a náluk 2003-ban elfogadott Kulturális Törvény lényegét, mely a különböző intézménytípusok működését szabályozza. A nevezett Törvényt, a Magyar Művelődési Intézet magyar nyelvre lefordíttatta és azt – a román fél kérésére is – szakemberei tanulmányozzák.

Romániai testvérintézményünk fő feladata a hagyományos kultúra (népi kultúra) kutatása, megőrzése, ápolása, ezért az első nap délutánján látogatást tettünk velük a Hagyományok Házában, ahol Kelemen László igazgató fogadta a vendégeket.

A román nyelvet kiválóan beszélő igazgató úr a vendégek anyanyelvén ismertette intézményének legfőbb és legfrissebb eredményeit. Javaslatok születtek közös projektek megvalósítá-

sára, különös tekintettel az intézmények zenei dokumentumtárának cseréjére. A romániai szakembereket legfőképp azok a törvénybe foglalható magyar javaslatok érdekelték, amelyek a népi nemzeti kultúra értékeinek védelmét szolgálhatják, szabályozhatják. Csalódottsággal tapasztalták, hogy erre vonatkozóan Magyarországnak külön törvényi rendelkezései nincsenek. Mint elmondták Románia, az Európai Unió csatlakozás előtt, erre vonatkozóan törvényt kíván alkotni, megóvando népi nemzeti értékeit.

A Hagyományok Házában működő képzések tematikája, rendszere, a táborok módszertana szintén nagy érdeklődést váltott ki vendégeinkből. Nyitottak voltak minden adaptálható ötletre, együttműködési lehetőségre, ami csak közösen megvalósítható lehet a jövőben.

Az első nap délutánján megtekintettük velük a Nemzeti Galéria kiállításait, a Budai Vár kultúrtörténeti nevezetességeit. Az esti órákban a Hősök terében, a Citadelláról látható kivilágított városban gyönyörködtek román vendégeink.

A nap végén összegezték a látottakat, s – mint mondták – remélik, hogy Románia természeti szépségei majd kárpótolják a viszontlátogatókat Bukarest „szépséghibái” miatt.

A szakmai találkozó második napján a Magyar Művelődési Intézetben az osztályvezetők mutatták be szakterületüket, tevékenységüket.

A vendégek rövid viszont-referátumban számoltak be saját munkájukról, eredményeikről. Vázlatszerűen összegezve:

A felsőoktatásban, csak a közelmúltban valósulhatott meg a művelődési menedzserek képzése.

A művelődési ház igazgatók továbbképzését (szakképesítést?) országos hatókörben a CNCP és a Minisztérium látják el, mely képzés általában a megyei művelődési központokban valósul meg.

Az amatőr alkotók képzését, továbbképzését a német népfőiskolai rendszer mintája szerint, annak külföldi támogatásával látják el, régiós hatókörben. (A legjobban működik Arad térségében.) Szervező, koordinátor a Minisztérium.

A CNCP etnográfiai kutatásokat folytatott a közelmúltban a Duna-deltában, ahol számos kisebbségi népcsoport él együtt. A kutatás eredményeit országos konferencia keretében mutatták be.

Az amatőr művészetek területén különös figyelmet fordítanak a naiv művészetre és az ikonfestőkre. Számukra minden évben Nemzetközi és Országos hatókörű kiállítást szerveznek. Az ezt bemutató katalógus képeit hamarosan megjelentetjük az MMI honlapján.

A CNCP jelentős dokumentumtárát hozott létre, melynek értékes darabjai között tartják számon a Romániai Nemzetközi Etnográfiai Filmfesztivál alkotásait.

Szakmai periodikájuk címe DATINI, mely kulturális folyóirat a hagyományos kultúra ápolásának módszertanával, bemutatásával foglalkozik.

A vendégek látogatást tettek a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában, ahol Nagy Mihály osztályvezető úr tájékoztatást adott Magyarországi Európai Unió csatlakozásáról.

SZAKMAI BESZÁMOLÓK

Hangsúlyozta, hogy a csatlakozást követően is, a nemzeti kultúra stratégiáját minden ország saját feladataként kell, hogy kezelje. Kitért a román–magyar kapcsolatok ápolására, a két ország kulturális minisztériuma közötti munkaterv létrejöttére is.

A romániai vendégek számtalan kérdést tettek fel Magyarország törvényi rendelkezéseire vonatkozóan, mely a felnőttképzést, a kulturális örökségvédelmet szabályozza.

Nagy Mihály osztályvezető úr a látogatók figyelmébe ajánlotta az írországi modellt, melyet követendőnek tart a csatlakozásra váró országok számára.

A CNCP munkatársai megemlítették, hogy szívesen részt vennének közös Európai Uniós projekteknél.

A látogatás harmadik napján a delegáció tagjai – Tóth

Erzsébet igazgató helyettes és Varga Tamás nemzetközi referens kíséretében – látogatást tettek Szentendrén. A Skanzenben megismerkedhettek a magyar népi építészet örökségeivel és tárgyi kultúrájával. Tóth Erzsébet igazgató helyettes látogatást szervezett a Szentendrei Városi Művelődési Központba is, ahol személyes tapasztalatokat gyűjtöttek az intézmény működéséről, programjairól, költségvetéséről.

A délutáni órákban, a Magyar Művelődési Intézet épületében a két intézmény vezetője írásos megállapodást kötött jövőbeni együttműködésükről.

A Romániából érkező vendégek hazautazásuk előtt látogatást tettek a Parlamentben.

Fekete Márta

KERESZTI FERENC

EGYHÁZI KÖZMŰVELŐDÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TÜKRÉBEN

2004. május 3-4-én Székesfehérváron, a Szent István Művelődési Házban immár harmadik országos konferenciáját tartotta az az időközben bejegyzett civil szervezetté – Egyházi Közművelődési Egyesületté – vált csoport, amelynek tagjai egyházi kötődésű közművelődési tevékenységet folytatnak.

Nem kíván bizonyítást az a tény, hogy az egyházak mindig is igen jelentős szerepet töltek be a közösségek életében, ezt akár helyi viszonylatban nézzük, akár a világot átfogó szervezetek tekintetében. S ha egy történelmi időszak, amikor az egyházi közművelődés – kényszer hatására – háttérbe szorul, véget ér, rejtett értékei rövid időn belül megmutatkoznak ismét.

A székesfehérvári konferencia résztvevőit először Ugrits Tamás püspöki irodavezető köszöntötte, aki átadta az elfoglaltsága miatt távol levő Spányi Antal megyés püspök üdvözlését is. A város nevében Dr. Széll András alpolgármester mondott rövid köszöntőt.

A konferenciának különös aktualitást adott az ország 2004. május 1-jei hivatalos csatlakozása az Európai Unióhoz, így nem véletlen, hogy az Egyesület elnöki tisztét betöltő, és a konferencia ideje alatt is elnöklő dr. Kádár Zsolt elsőként dr. Gerencsér Józsefet, a Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal vezetőjét kérte fel az európai jogról szóló előadásának megtartására.

Rövid áttekintést kaptunk a jog kialakulásának történelmi vonulatairól, kiemelve a mindmáig sokat emlegetett – Juszticiánusz császár uralkodása idején Bizáncon véglegesített – római jogot, majd az angolszász jogrendszer sajátosságait. Magyarország esetében a XX. század második fele is érdekes, mert ekkor a politika által erősen átjárt jogrendszerhez kellett igazítanunk életünket.

Számunkra az Európai Unióban érvényes jogi körülmények különösen fontosak, hiszen most már ránk is vonatkoznak ezek az elvárások. Az Európai Unió ugyan nem állam, de sok tekintetben államként viselkedik, például van zászlója, himnuszja, parlamentje is. Mégsem beszélhetünk róla úgy, mint egy állammal, mert a tagországok szuverenitása megmarad.

Megtudtuk, hogy az Európai Bíróságnak igen fontos szerepe van, mivel az Unió jogrendszere elég nagy mozgásteret enged. Nem feljebbviteli fóruma a tagországok bíróságainak. Kevés esetben lehet ide fordulni, mert mellette működik a Strasbourgi Emberjogi Bíróság és a Hágai Nemzetközi Bíróság, melyek meghatározott területekkel foglalkoznak.

Kósa Lászlóné Tóth Krisztina Szegedről érkezett, ahol a ferences rend tulajdonában lévő Alsóvárosi Kultúrházban dolgozik. Előadása témájául a II. Vatikáni Zsinat kultúrával kapcsolatos megállapításait választotta. A kérdéssel azért kezdett foglalkozni, mert vannak egyházi emberek, akik keveslik a közművelődés pasztorális eredményeit.

Tény, hogy egy kultúrház tevékenységének hatása – még ha az egyházi fenntartású is – nem mérhető direkt módon, mondjuk a templomba járók számának emelkedésével, de ettől még nagyban hozzájárulhat a környék lakosságának morális formálásához, aminek eredményeképpen ezek az emberek közelebb kerülhetnek az egyházhoz.

A XXIII. János pápa által összehívott, majd 1962 októberétől több mint három éven át tartó II. Vatikáni Zsinat kiemelkedő helyen foglalkozott a modern ember hitproblémáival és az egyháznak a megváltozott társadalomban betöltött szerepével. A Zsinat tanításait tanulmányozva találhatunk olyan részeket, melyek kifejezetten a kultúrára vonatkoznak: „Hogyha az egyház a körülötte lévő valósághoz való viszonyát vizsgálja, nem hagyhatja ki a kultúrához fűződő kapcsolatának elemzését sem.”

Ezen túlmenően vannak megállapítások, melyek mintha éppen az egyházi közművelődésben dolgozóakra vonatkoznának: „Különösképpen tiszteletra és pártfogásra méltók az egyházban azok a világiak, akik mindenkorra vagy legalább bizonyos időre egy-egy intézménynek és műveinek szolgálatára szentelik magukat, szaktudásukkal együtt. Egy másik idézett mondat a világi szereplők munkájuk alapján történő megbecsülésére hívja fel a figyelmet: „Fogadják őket szívesen és hálással az egyház pásztorai, és gondoskodjanak arról, hogy helyzetük a lehető legnagyobb mértékben megfeleljen az igazságosság, a méltányosság és a szeretet követelményeinek, elsősorban a maguk és családjuk tisztességes ellátása tekintetében.”

Az egyházi fenntartású intézményekben közösségi és kulturális tevékenységet végző világi szakemberek és lelkes segítők az általuk szervezett programokkal, a maguk példamutató családi és társadalmi életével megtalálják az utat olyan emberekhez is, akikhez az egyház kötelékében szolgáló lekipásztorok nem jutnak el. Emellett befolyást gyakorolhatnak arra a rétegre is, amelyik képes magáévá tenni a vallási tanokat, anélkül hogy az egyházi kötöttségeket vállalnák.

Cs. Varga István, az Eötvös Lőránd Tudományegyetem tanára azokról a vallásos ihletettséggű költőkről beszélt, akik az